

ÚRAD VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Trnavská cesta 52
P.O.BOX 45
826 45 Bratislava

Závery z konferencie 37. Dni zdravotnej výchovy MUDr. Ivana Stodolu: Duševné zdravie ako predpoklad celkového zdravia

16.-17. 10. 2012, kúpele Nový Smokovec

Konferencia bola rozdelená do nasledovných tematických sekcií:

1. Politické, spoločenské a legislatívne súvislosti ochrany duševného zdravia v kontexte národných a medzinárodných programov
2. Rodina, škola, pracovisko: špecifické prostredia duševného zdravia
3. Prevencia výskytu psychosomatických ochorení
4. Prevencia užívania látkových závislostí (alkohol, tabak, drogy) a nelátkových závislostí (internet, mobil, hazardné hry a pod.)
5. Znevýhodnené a rizikové skupiny z pohľadu ochrany duševného zdravia
6. Varia

Sekcia I.

POLITICKÉ, SPOLOČENSKÉ A LEGISLATÍVNE SÚVISLOSTI OCHRANY DUŠEVNÉHO ZDRAVIA V KONTEXTE NÁRODNÝCH A MEDZINÁRODNÝCH PROGRAMOV

Predsedníctvo: doc. MUDr. Vojtech Ozorovský, CSc.
MUDr. Zuzana Katreniaková, PhD.

Závery

V rámci sekcie I. „Politické, spoločenské a legislatívne súvislosti ochrany duševného zdravia v kontexte národných a medzinárodných programov“ bolo prezentovaných 6 príspevkov. Poznanie aktuálnej situácie ale aj trendov vývoja stavu duševného zdravia zohráva významnú úlohu v procese formulovania politík, prípravy programov, či úpravy legislatívy súvisiacej s podporou a ochranou duševného zdravia.

O vybraných indikátoroch zdravotného stavu obyvateľov na národnej úrovni pojednáva aj posledná Správa o zdravotnom stave obyvateľstva Slovenskej republiky za roky 2009-2011 (Cvopová, Kadličeková, Herdová), ktorú spracoval Úrad verejného zdravotníctva SR z rôznych dostupných údajov (napr. ŠÚ SR, NCZI). Ďalším zdrojom informácií o zdravotnom

stave sú aj výsledky Európskeho zisťovania o zdraví 2009 – EHIS (Kuliffay, Gerhardtová), ktorého sa zúčastnilo 4972 respondentov vo viac ako 250 obciach Slovenska. Cieľom zisťovania bolo, na základe sebahodnotenia, zozbierať informácie o celkovom zdraví, výskyte dlhotrvajúcich zdravotných problémov, miere obmedzenia v bežných činnostiach kvôli zdravotnému stavu, miere vystavenia environmentálnej záťaži a podobne. Celonárodná štúdia Zisťovania zdravia Európanov – EHES (Vrbanová) umožnila analyzovať vzťahy medzi fyzickou aktivitou, prežívaním distresu a pocitu zdravia či zdravotných ťažkostí.

Trendy výskytu vybraných duševných porúch (demencia, afektívne poruchy, neurotické poruchy, schizofrénia, závislosť od alkoholu) za obdobie 2001-2010 (Bražinová, Mastelová) je v súčasnosti možné v našich podmienkach analyzovať hlavne z údajov o diagnostikovaných a liečených pacientoch. Z hľadiska primárnej a sekundárnej prevencie porúch duševného zdravia je však potrebné realizovať populačné prieskumy, ktoré umožnia odhaliť najviac rizikové skupiny.

Zmeny, ktoré v posledných rokoch nastávajú v pracovnom prostredí, vedú ku zvýšeniu psychosociálnej záťaže s následným ohrozením duševného i telesného zdravia. Preto je dôležité, aby posúdenie psychosociálnych rizík bolo integrované do legislatívy súvisiacej s hodnotením pracovných podmienok a ochranou zdravia pri práci (Marušiaková, Záborský).

Okrem zlepšenia dostupnosti relevantných údajov o stave duševného zdravia obyvateľov na národnej úrovni je potrebné venovať väčšiu pozornosť dostupnosti týchto informácií a tiež vytváraniu podmienok pre hodnotenie stavu verejného zdravia na lokálnej úrovni, napr. na úrovni jednotlivých okresov (Demešová, Konevičová). Táto potreba vyplýva najmä z narastajúcich socio-ekonomických rozdielov v zdraví nielen medzi krajinami, ale aj v rámci jednotlivých krajín.

Prednášky po obsahovej aj formálnej stránke boli na dobrej úrovni a splnili požiadavky kladené na vedeckú konferenciu 37. Dni zdravotnej výchovy MUDr. Ivana Stodolu aj vzhľadom na tradíciu a význam uvedeného podujatia.

Sekcia II.

RODINA, ŠKOLA, PRACOVISKO: ŠPECIFICKÉ PROSTREDIE DUŠEVNÉHO ZDRAVIA

Predsedníctvo: prof. PhDr. Eva Gajdošová, PhD.
 PhDr. Viktória Jakubková

Záver

Vedecký program sekcie sa orientoval na špecifické prostredie duševného zdravia v školách – týkajúce sa študentov i učiteľov, venoval sa tiež významu výchovného poradenstva v školách s ohľadom na duševné zdravie študentov, zaoberal sa i problematikou v súvislosti s výchovou dieťaťa s ADHD syndrómom, významom rodiny pre mladého človeka v 21. storočí, taktiež boli prezentované výsledky prieskumov – prieskum týkajúci sa duševného zdravia mestskej mládeže v európskom kontexte a prieskum medzinárodnej štúdie HBSC 2009/2010 týkajúci sa kľúčových zistení v otázkach vplyvu školského prostredia na duševné zdravie.

Z odbornej diskusie vyplynula potreba:

Pripraviť a realizovať dlhodobý a systematický proces zameraný na skvalitnenie mentálneho zdravia v školách a odstránenie sociálno-patologických javov na týchto 6. základných úrovniach:

1. úroveň: Systematické kontinuálne vzdelávanie pedagogických a odborných škôl, ako aj zdravotníckych pracovníkov v regiónoch o mentálnom zdraví detí a mladistvých a možnosti jeho skvalitňovania.

2. úroveň: Realizovanie preventívnych a rozvíjajúcich programov zakomponovaných priamo do edukačného procesu v školách

3. úroveň: Stála informovanosť učiteľov, rodičov, širšej odbornej aj laickej verejnosti o problémoch mentálneho zdravia v školách a jeho následkov pre žiakov a učiteľov

4. úroveň: Zapojenie masmédií do kampane skvalitnenia mentálneho zdravia v školách

5. úroveň: Každoročne realizovanie prieskumu sociálno-patologických javov v školách

6. úroveň: Vytvorenie systematizovaných miest školských psychológov v školách ako odborníkov, v kompetencii ktorých je mentálne zdravie žiakov, učiteľov a iných pracovníkov v školských podmienkach

Bola by taktiež osožná multidisciplinárna spolupráca viacerých odborníkov pri zabezpečovaní mentálneho zdravia v školách (učiteľov, školských psychológov, koordinátorov prevencie, verejných zdravotníkov, lekárov, psychiatrov, pedagógov, sociálnych pracovníkov a kurátorov, polície)

Je potrebné vzdelávanie všetkých tých pracovníkov, ktorí sú zapojení do zabezpečovania kvality života a psychického zdravia v školách.

Sekcia III.

PREVENCIA VÝSKYTU PSYCHOSOMATICKÝCH OCHORENÍ

Predsedníctvo: MUDr. Eva Pálová
Mgr. Oľga Herdová

V danej sekcii boli prezentované prednášky o realizovaných zdravotno-výchovných aktivitách v oblasti duševného zdravia na RÚVZ v SR, o edukačných aktivitách ODOsu, ďalšie mapovali epidemiologickú situáciu neurotických stresom podmienených a somatických porúch, prednášky boli zamerané aj na depresiu a jej dopad na spoločnosť, syndróm vyhorenia prevažne v povolaniach pracujúcich s ľuďmi, rezilienciu, problematiku dojčenia v kontexte prevencie celkového zdravia.

Vo väčšine prednášok rezonovala skutočnosť, že napriek vysokej prevalencii duševných porúch a ich výraznému socioekonomickému dopadu v našej spoločnosti v podstate neexistujú žiadne preventívne programy zamerané na prevenciu duševných porúch a edukáciu širokej verejnosti.

V diskusii bolo poukázané, že základným predpokladom efektívnej podpory zdravia aj v oblasti duševného zdravia je spolupráca a vzájomná komunikácia na každej úrovni a medzi všetkými zložkami spoločnosti. V rámci ochrany, rozvoja a podpory zdravia je prioritou prevencia, väčšina diskusných príspevkov však poukázala na potrebu nie iba formálne vyjadrenej, ale skutočnej podpory RÚVZ pri organizovaní a realizácii programov zameraných na vzdelávanie širokej verejnosti v oblasti prevencie duševných porúch.

Sekcia IV.

PREVENCIA LÁTKOVÝCH ZÁVISLOSTÍ (ALKOHOL, TABAK, DROGY) A NELÁTKOVÝCH ZÁVISLOSTÍ (INTERNET, MOBIL, HAZARDNÉ HRY A POD)

Predsedníctvo: doc. PhDr. Róbert Ochaba PhD., MPH
Mgr. Alica Kantorková

V rámci IV. Sekcie zaznelo 8 príspevkov so zameraním na výsledky prieskumov v oblasti sledovania postojov k fajčeniu, alkoholu a drogám. Iný prieskum sa týkal sledovania vzťahov medzi užívaním drog a súvislostí s vykonávaním športových aktivít. Ďalšie teoretické príspevky boli zamerané na iné druhy závislostí na sektách a kultoch. Problematika závislosti od anabolík na pozadí dvoch prípadových štúdií bola prezentovaná zo strany odborníkov z Centra pre liečbu drogových závislostí. Národný akčný plán pre problémy s alkoholom bol súčasťou samostatnej prezentácie so zameraním na pripravované opatrenia v rokoch 2013 – 2020. Obsah a prezentácia príspevkov boli hodnotené na vysokej odbornej úrovni.

Sekcia V.

ZNEVÝHODNENÉ A RIZIKOVÉ SKUPINY Z POHĽADU OCHRANY DUŠEVNÉHO ZDRAVIA

Predsedníctvo: PhDr. Mariena Bartúnková
PaedDr. Vanda Kráľovská

Piata sekcia bola venovaná problematike znevýhodnených a rizikových skupín z pohľadu ochrany duševného zdravia. Z prednesených piatich prezentácií vyplynuli nasledovné závery:

- Poradenstvo pre ľudí s postihnutím nie je dostatočne ocenené. Táto služba by mala byť dostupná pre všetkých klientov a to v rovine finančnej, ekonomickej, regionálnej a v rovine odbornej.
- Pri práci s ľuďmi s postihnutím je významným prvkom práca s rodinou. Je to jeden s najdôležitejších článkov podpory a pomoci.
- Významným prvkom pri výchove je vzťah matka a dieťa, o to viac je významný v prípade postihnutého dieťaťa.
- Kľúčovou v podpore duševného zdravia u ľudí s postihnutím je adaptácia na zložitú situáciu a vyrovnávanie sa s postihnutím.
- Dôležitým prvkom v starostlivosti o ľudí s postihnutím je vedenie k samostatnosti, podpora sebarealizácie a rozvíjanie komunikácie.
- V podpore, ochrane a rozvoji zdravia znevýhodnených a rizikových skupín osôb je nevyhnutná tímová spolupráca odborníkov. Mementom zostáva nedostačujúci počet detských psychiatrov.

Sekcia VI:

VARIA

Predsedníctvo: Mgr. Andrea Šimorová
PhDr. Ľubica Majtánová

V rámci prednášok odznali prezentácie aktivít „ligy za duševné zdravie“, „aktivít RÚVZ v Trnave“ na dňoch zdravia 1996 – 2012. Veľmi zaujímavé boli výsledky prezentácie dr. Vrbanovej „prevalencia nadváhy a obezity“ v poradniach zdravia v SR. S praktickým návodom na recepty odznala prednáška „sushi v našej strave“.

Najsilnejší emocionálny dojem zaznel v kazuistikách detských klientov od dr. Rosenbergerovej.

V šiestej sekcii "varia" boli zaujímavé prezentácie širšieho zamerania, ktoré účastníkom ponúkli nové námety a rozšírili obzor. Počet prezentácií bol zredukovaný z technických dôvodov. Odprezentované témy boli zaujímavé.

Autormi záverov sú predsedovia jednotlivých sekcií.

prof. MUDr. Ivan Rovný, PhD., MPH
hlavný hygienik Slovenskej republiky

ÚRAD VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY
826 45 BRATISLAVA, TRNAVSKÁ CESTA 62
- 17 -